

СЕКЦІЯ «СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ РІЗНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ»

УДК 796.015.83

Мазін В.М.

д-р пед. наук, проф. ЗНТУ

ДИЗАЙН ДОСЛІДЖЕННЯ МОТИВАЦІЇ ПІДЛІТКІВ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ І СПОРТОМ

Мотив – це узагальнений образ (імаго) матеріальних чи ідеальних предметів, які представляють цінність для людини і визначають сенс і, відповідно, напрямок її діяльності.

Мотив представлений суб'єкту у вигляді специфічних переживань, що характеризуються або позитивними емоціями від очікування втілення образів, або негативними - викликаними невідповідністю наявного положення ідеальному. Для усвідомлення мотиву потрібна внутрішня робота – мотивація, що являє собою психофізіологічний процес, який керує діяльністю людини, визначаючи спонукування до дії, спрямованість, організацію, активність і усталеність.

Однією зі сфер діяльності людини виступає спорт, який виступає сукупністю різномірних соціальних практик і він виконує в суспільстві не тільки розважальні та рекреаційні, а й виховні функції.

Мотивація підлітків до занять спортом часто вступає у суперечність з мотивами тренерів, що може привести до прихованих або явних конфліктів. Такі конфлікти часто заважають розкриттю спортивного потенціалу підлітків. Тому вважаємо, що дослідження, спрямована не поглиблення розуміння мотивації вихованців дитячо-юнацьких шкіл (зокрема, груп попередньої базової підготовки) до занять спортивною діяльністю є актуальним і своєчасним.

Вважаємо, що у такому дослідженні доцільно використовувати кількісну стратегію, пов'язану з використанням дедуктивного підходу, який спирається на позитивістський підхід природничих наук і є об'єктивістським за своєю сутністю. Кількісна стратегія ґрунтується на зборі числових даних і використанні для їх аналізу методів математичної статистики.

Серед можливих цілей дослідження мотивації до занять спортом (описання, пояснення, оцінка, порівняння, аналіз зв'язків, вивчення причинно-наслідкових залежностей) ми зосереджуємося на описових завданнях, які зазвичай вирішуються шляхом простого збору даних за

допомогою анкетування з використанням валідних методик з подальшою агрегацією даних.

Визначення загальної стратегії та цілей дослідження дозволяє приступити до визначення його дизайну, під яким розуміємо комбінацію вимог щодо збору та аналізу даних, необхідних для досягнення поставленої мети.

У нашому випадку, доцільно застосування так званого крос-секційного дизайну дослідження, який передбачає збір даних щодо великого числа одиниць спостереження, а також використання вибіркового методу з метою репрезентації генеральної сукупності. При цьому дані збирають один раз і вони носять кількісний характер. Далі розраховуються описові і кореляційні характеристики, робляться статистичні висновки.

При цьому вважаємо, що серед наявних методик визначення мотивації («Вивчення мотивації змагальної діяльності» та «Вивчення інтересу до спорту» Г. Бабушкіна, «Вивчення мотивів занять спортом» С. Тропнікова та ін.) найбільш адекватним меті нашого дослідження буде використання методики А. Шаболтас, призначеної для виявлення домінуючих цілей занять спортом, що включає в себе 10 мотивів-категорій, яким відповідають певні висловлювання (судження), подані у формі опитувальника.

Автор методики на основі емпіричних досліджень виділяє такі мотиви до занять спортом: емоційне задоволення; соціальне самоствердження; фізичне самоствердження; соціально-емоційний мотив; соціально-моральний мотив; досягнення успіху в спорті; спортивно-пізнавальний; раціонально-вольовий (рекреаційний) мотив; мотив підготовки до професійної діяльності; цивільно-патріотичний мотив.

Методика А. Шаболтас заснована на виборі одного з попарно поданих суджень. Кожне судження зіставляється з усіма іншими (тобто для 10 мотивів-категорій є 45 пар суджень для зіставлення). Таким чином, оцінка кожного мотиву-судження виконується 9 разів і дає можливість ранжувати мотиви за ступенем їх вираженості (у балах).

Сподіваємось, що опора на визначені підходи до дослідження мотивації підлітків груп попередньої базової підготовки до занять спортом сприятиме подоланню суперечності між різновекторними прагненнями суб'єктів виховного процесу, а також дозволить виявити приховані, проте найбільш впливові чинники, які визначають вибір юними спортсменами спортивної діяльності в якості простору для особистісного розвитку.